

Zvijezda moga oca

Melita Kraus

Nakladnik

Predstavnica židovske nacionalne manjine Grada Zagreba

Za nakladnika

Sanja Zoričić Tabaković

Predstavnica židovske nacionalne manjine Grada Zagreba

Urednica

Melita Kraus

Ilustrirala i napisala

Melita Kraus

Grafička dizajnerica

Sanja Bachrach Krištofić

Lektura

Margareta Đorđić

Koordinatorica projekta

Andrea Cvetković

Mjesto i godina izdavanja: Zagreb, 2026.

ISBN 978-953-49219-6-8

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001251991.

Zvijezda moga oca

Ilustrirala i napisala
Melita Kraus

Ime mi je Melita. Rođena sam 1954. godine u malom gradu Bjelovaru, u velikoj, starinskoj kući. Svake večeri prije spavanja roditelji su mi čitali priče o maloj sireni, djevojčici sa šibicama, Aladinovoj čarobnoj svjetiljci.

Sve te priče žarile su moju maštu i, čim sam mogla držati olovku u ruci, počela sam posvuda crtati prinčeve, princeze, zamke i zmajeve. Ležeći potrbuške i pričajući sama sebi priče, crtala bih po svemu što bih našla, pa čak i po marginama tatinih ili maminih knjiga.

Jednog dana, tragajući za knjigom sa širokim marginama, pogodnom za crtanje, pronašla sam na najvišoj polici neku neobičnu, crnu, skrivenu knjigu. Ne sjećam se točnog naziva knjige, ali znam da je opisivala zločine ustaša i četnika. U njoj je bilo mnogo groznih fotografija. Neke su prikazivale strašno mršavu, izgladnjelu djecu, odjevenu u iznošenu i poderanu odjeću, razrogačenih, užasnutih i tužnih očiju. Neke fotografije prikazivale su mrtva tijela izvučena iz rijeke Save,

naduta i izobličena do neprepoznatljivosti. U knjizi je
bilo mnogo imena ubijenih ljudi.
Neka od tih imena zvučala su kao
imena članova moje obitelji: Kraus
Mario, Kraus Berta, Kraus Albert,
Kraus Dragutin, Kraus Ilka...
Ipak, iako sam znala da je većina
tatine obitelji uglavnom mrtva,
nisam željela vjerovati da su to njihova
imena. Voljela sam vjerovati da je mali
Dragec umro sa svojim plišanim
medom u naručju, onakav kakav je
bio na fotografiji u našoj sobi, a baka
nasmiješena u svojem omiljenom
velikom naslonjaču...

*

Moj je tata bio mnogo stariji od očeva
mojih prijatelja, po godinama mogao mi
je biti djed. Uvijek je govorio kako je ovo
njegov „poklonjeni život“. Tada baš i
nisam shvaćala što to znači. Nismo se ni
loptali ni trčali kao drugi, ali moj je tata
bio moj Čarobnjak priča! Znala sam da po-
tječe iz velike obitelji koje više nema. Svi su
umrli, ali nikad nisam saznala ni zašto ni kako.
Tata mi nikada nije ispričao nijednu priču o njima, a

silno sam željela da, kao i moji prijatelji, mogu pričati o bakinim kolačima, šalama svojega strica ili lijepim haljinama svoje tete... Željela sam u tim pričama pronaći dje-lić sebe, zato sam tako ustrajno tragala. Tatu sam se pribojavala pitati o tome na koji su način svi oni umrli kako se ne bi potvrdilo da su imena u onoj strašnoj crnoj knjizi doista njihova. Ipak, znatiželja je bila jača. Željela sam saznati istinu o njima. Ma kakva ona bila. Pokušavala sam je doznati na sve moguće načine.

Poslije večere ostajali bismo sjediti u našoj prostranoj kuhinji. Polako bi pao mrak. U štednjaku na drva pucketala bi vatra koja bi, uz magično zeleno oko radioaparata, osvjetljavala prostoriju, a na stropu i zidu stvarala neobične zvjezdaste šare. Skala radija izgledala je kao maleni stolac i tata bi mi rekao da na tom stolcu sjedi neki čovječuljak. On se vozi u strane gradove označene na skali i razgovara s ostalim male-nim ljudima iz radija na njihovim jezicima. Tako se doveze u New York pa onda sljedeće sekunde u Moskvu, Pariz, Hilversum...

Mama je odlazila u spavaću sobu ranije, a ja sam ostajala s tatom u nadi da bih mogla čuti ponešto o njegovu djetinjstvu. Ali od toga nije bilo ništa. On bi započeo neku zanimljivu priču kao onu o nekom malenom svijetu u novčiću u kojem je sve sasvim

malo i potpuno nalik našem svijetu, samo što je u tom svijetu sve lijepo i dobro.

Ponedjeljkom bismo na radiju slušali *Emisiju za pomorce*, a čovječuljak iz radija govorio bi o brodovima i mornarima.

Objavljivao bi pozdrave mornara njihovim obiteljima iz dalekih prekomorskih luka, kao i pozdrave i poruke koje su zauzvrat bile upućivane njima. Unatoč svim svojim smicalicama da tatu navedem na priče o njegovoj obitelji, iz njega i dalje nisam uspijevala izvući ni riječ.

Odmah bi skretao na neke druge priče koje su bile toliko zanimljive da bih zaboravljala svoj naum. Često bih, slušajući takve priče, utonula u san za kuhinjskim stolom po kojem su plovili brodovi od staniola iz kutije cigareta *Opatija*, što bi mi ih tata napravio. Sanjala sam daleke zemlje, neobične životinje i dragulje velike poput jabuke.

Najzanimljivije su mi ipak bile priče o zvijezdama jer je to bilo doba kad su se prvi astronauti pripremali za polijetanje na Mjesec i sve nas je tada jako zanimao svemir. Tata mi je često pokazivao zvjezdano nebo i pričao o tajanstvenoj zvijezdi Sirius.

„Pogledaj sve ove sjajne zvijezde koje trepere u raznim bojama. Od davnina su pokazivale put mornarima pa ipak, iako ih vidimo kako šire svoj čarobni sjaj, mnoge su od njih davno ugasle!“

„Kako to misliš, tata?“

„Svjetlost tih zvijezda veoma dugo putuje do Zemlje i natrag do zvijezda. Kad bi netko s neke udaljene zvijezde promatrao Zemlju, možda bi na njoj vidio, kao na televiziji, gradnju piramida, Rimljane kako šeću u togama opšivenima grimizom, izgradnju velikoga Kineskog zida...”

„Možda bih ja onda, kad bih bila na nekoj zvijezdi, mogla vidjeti i tebe kad si bio malen?”

„Možda.”

„I baku i djeda u njihovoj trgovini?”

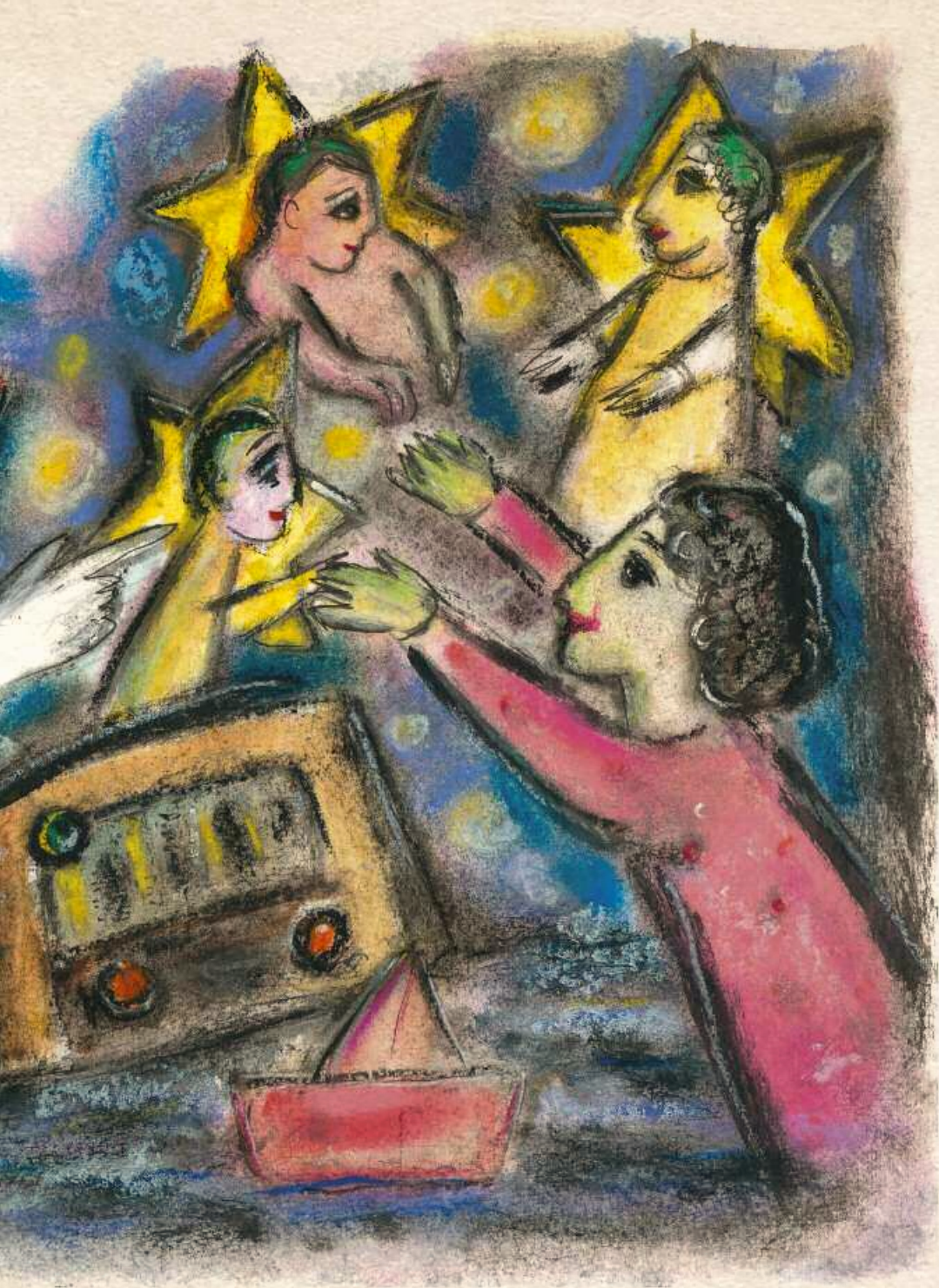
„Vidjela bi baku kako sjedi za blagajnom, okružena mušterijama i užurbanim trgovačkim pomoćnicima ispred polica prepunih čajeva, kava, mirisnih začina...”

„Tata, kakva je bila baka?”

„Bila je nježna, blaga i draga. Sada je nema kao ni nekih sjajnih zvijezda, ali sjaji u mojim snovima. Kad bi ti pronašla pravu zvijezdu, mogla bi vidjeti njihovu trgovinu na velikom gradskom trgu u Požegi i mene kako se igram s braćom i sestrama...”

Odlučila sam o tatinoj obitelji upitati svoju tetu Vinku, tatinu sestru. Teta Vinka bila je sitna, vrlo elegantna žena. Živjela je u Zagrebu i nije imala djece. Bila je vrlo bliska s tatom jer joj je bio najmlađi brat. Često nas je posjećivala. Uvijek bi mi donosila prekrasne haljine kakve nije imao nitko u mom gradu. Ljeti je teta štitila lice i crnu kosu divnim kineskim suncobranima, a zimi velikim šeširima. Usne je mazala jarkocrvenim ružem. Na svojim malenim rukama nosila je bijele kačkane rukavice. Teta nam je donosila i ukiseljene ribe, a o blagdanima i kindle koje je sama spravljala, a ja sam ih jako voljela. Kad god nas je posjetila, molila sam je da se prošećemo i tu bih šetnju iskoristila za naše povjerljive razgovore o njezinu djetinjstvu i životu njihove obitelji.

„Tetice, reci mi, što se to dogodilo baki?“ upitala sam jednom.

„Mi smo židovska obitelj, a biti Židov znači pripadati jednom narodu koji je stoljećima živio rasut po svijetu bez svoje države. Kad su im stari Rimljani uništili državu, Židovi su potražili utočište u raznim državama i, zbog svoje vjere, ali i teško stečenog imetka, često bili žrtve progona i pljačke. U Hrvatskoj su Židovi mirno živjeli i nisu bili proganjani sve do dolaska ustaša i osnivanja NDH, kako se Hrvatska tada zvala. Baku, strica, tetu i njihovu djecu odveli su u logore.“

„Kakva su to bila mjesta, ti logori?“

„To su bila strašna mjesta, a najstrašniji je bio veliki logor Jasenovac. U svim su logorima ljude tjerali da rade najteže poslove. Tukli su ih kao robove ako bi posustali. Bili su oskudno odjeveni i po cičoj zimi, a hrana je bila neka rijetka mutna juha s ponekim trulim krumpirom ili listom

kupusa koji je plivao u njoj. Spavali su u drvenim barakama, na golim daskama. Često su umirali od bolesti i gladi. Mnoge su ubili jer više nisu mogli raditi, djecu su odvajali od roditelja, muževe od žena. Silna tuga i najstrašnija patnja obilježavale su ta mjesta kojih je, nažalost, bilo po cijeloj Hrvatskoj, gotovo u svakom većem gradu.“

„Kako je baka završila na tom strašnom mjestu?“

„Nastankom tzv. Nezavisne Države Hrvatske ustaše, koji su u njoj vladali, po uzoru na nacističku Njemačku proglasili su rasne zakone koji su se odnosili prije svega na Židove i Rome, ali i na Srbe. Prema tim im je zakonima odmah oduzeta sva imovina, morali su napustiti poslove koje su dotad radili, a kasnije su ih počeli odvoditi u logore. U bakinu se kuću 1941. uselila ustaška obitelj koja je prijateljima slala radosne razglednice o svojem lijepom novom stanu. Baku su s 87 godina smjestili u vrtnu kućicu u predgrađu Požege. Nije više imala nikakvih sredstava za život, preživljavala je od pomoći koju su joj donosili prijatelji. Kao i svi Židovi, morala je nositi oko rukava žuti znak s Davidovom zvijezdom na kojoj je pisalo Židov. Nije više izlazila iz te kućice, nije se više smjela šetati trgom i požeškim parkovima, no bila je stara i mislila je da će sve to proći.“

„Tko su bili ustaše?“

„Ustaše su bili saveznici nacističke Njemačke i trudili su se biti savjesniji od samih nacista, pa su nastojali slične zakone provoditi i bolje od njih. Nacisti su donijeli zakon o ‘konačnom rješenju židovskog pitanja’ prema kojem su Židovi kao narod naprosto trebali nestati s lica Zemlje. U zemljama koje su osvojili nacisti Židovi su ubijani u logorima smrti, u plinskim komorama. Ustaše su to slijedili, pa su tako Židovi odvođeni u logore kojih je bilo po cijeloj Hrvatskoj. Bili su to tzv. radni logori u kojima se logoraše tjeralo da rade najteže, često besmislene poslove. Osim Židova, u tim su logorima bili Romi, Srbi i svi oni koje je NDH smatrala neprijateljima.“

„Je li baka strahovala da će i nju odvesti?“

„Ne, mislila je da nikome nije napravila ništa loše, da je stara i da je ustaše neće dirati.“

„Zašto su je onda ipak odveli?“

„Nije tu bilo milosti. Na Božić 1941., dok su ostali ljudi blagovali svoja blagdanska jela u sobama okićenima božićnim ukrasima, požeške Židove – žene, djecu, starce, mladiće – okupili su na trgu ispred bakine kuće.

Mogli su na taj put ponijeti samo najnužnije stvari“, rekla je teta tužno.

„Znaš li kako je to izgledalo?“

„Nisam bila prisutna, ali pričaju kako je baka stajala pred svojom kućom, među ostalima, drhteći od straha i studeni na glavnom trgu koji je uvijek gledala kroz svoj prozor. Bila je sitna, pogrbljena starica u crnom zimskom kaputu i s malim kovčegom u ruci. Vjetar je nosio njezinu sijedu kosu dok je posljednji put gledala u prozore svoje obiteljske kuće i trgovine na trgu.

Uskoro je ta nijema kolona krenula prema željezničkoj stanici, prema vlakovima koji su ih ondje čekali.”

„Oh, pa onda su se sigurno zagrijali u vlaku?“
upitah puna nade.

Teta se tužno nasmiješila i nastavila:

„Nije to bio udoban i topao vlak kakvim sam ja došla iz Zagreba. Taj se vlak sastojao od drvenih vagona s malim prozorima, zatvorenima bodljikavom žicom, i samo jednim velikim vratima.

U tim vagonima nije bilo sjedala, bili su prljavi i smrdljivi jer su to bili vagoni za prijevoz stoke. Svi Židovi s trga, stari i mladi, bili su nagurani u te vagone. Baka je umrla u vagonu, srce joj je stalo.

„Kako si ti sve to saznala?“

„Znaš, naša je Požega malen grad i ljudi koji su bili u tom vagonu dobro su se poznavali. Svi su znali tvoju baku jer su često kupovali u njezinoj trgovini. Preživjeli su mi rekli kako je baka samo pala na pod vagona odmah nakon polaska. Zaspala je i više se nije probudila.“

„Gdje je bakin grob?“

„U logorima nije bilo grobova, mrtve su bacali u jame kao što se baca stoka koja se prevozi u takvim stočnim vagonima.“

*

Često smo svojim autom odlazili u Zagreb. Posjećivali

smo zoološki vrt, vozili se uspinjačom na Gornji grad, gledali crkvu svetog Marka i njezin šareni krov te bismo uvijek završili u tetinu stanu. Bio je u suterenu i ja sam ga obožavala. Tetina dnevna soba izgledala je poput nekog muzeja – crni rezbareni namještaj od hrastovine, fotografije naše obitelji u pozlaćenim okvirima iz kojih su me promatrale nasmiješene dame omotane nježnim nojevim perjem i čipkom, vesela djeca u mornarskim odijelcima, ozbiljna gospoda s cilindrima.

Pod tetine sobe bio je prekriven divnim, debelim perzijskim tepihom s paunovima i cvijećem. Voljela sam ležati na tom tepihu kao na nekoj livadi i promatrati noge prolaznika koje su užurbano promicale ispred tetina prozora. U tom stanu sve je imalo neku priču zaogrnutu opojnim mirisom cvijeća koji se širio iz velikih kineskih vaza. Teta i tata često su svirali tetin veliki klavir. Posebno sam voljela čarobni zlačani krevet koji je na uzglavlju imao reljef piramida, palmi i sfingi. Uvijek sam željela spavati u njemu. Namještaj u tetinu stanu nekako me povezivao sa životom moje obitelji. Teta i ja često smo

gledale album s fotografijama tatine obitelji. Gledala sam te fotografije i zamišljala njihove živote trudeći se zapamtiti njihova imena. Teta je također imala spomenar u koji su joj pisali baka, stričevi i svi oni kojih više nije bilo. Njihov rukopis, koji je prenosio drhtaj njihovih ruku, nekako me približavao njima.

Kad sam pošla u školu, saznala sam mnogo o stradanjima Židova i borbi partizana na području Jugoslavije. Jednom, kad smo teta i ja šetale i vodile svoje povjerljive razgovore, upitala sam je:

„Kako to da ste jedino ti i tata preživjeli rat?“

„Ja sam u doba rata živjela u Zagrebu, kao i sada. U Zagrebu je tada bilo vrlo opasno, ali imala sam sreću što sam bila djevojka jednog Hrvata koji me jako volio. Imao je puno prijatelja koji su željeli pomoći Židovima i tako smo se često skrivali kod raznih ljudi. Ja nisam pričala ni s kim, nitko nije znao da sam uopće živa. Kretali smo se gradom samo noću. Uspjela sam dočekati kraj rata, ali nisam znala ništa o svojoj obitelji. Tek kad je rat završio, tražeći obitelj preko Crvenog križa, saznala sam užasnu sudbinu svog brata, njegove supruge Ilke, njihove djece i tvoje bake. Jedino o tvom tati ništa nisam znala. Jednog

ranog jutra tvoj se tata pojavio na mojim vratima u staroj engleskoj uniformi. Pao mi je u zagrljaj, a ja sam se od sreće onesvijestila. Bio je živ, to je bilo najvažnije! Mogao je započeti svoj novi, kako sam kaže, 'poklonjeni život'."

„Što je bilo s tatom za vrijeme rata?“

„Kad je rat počeo, tvoj je tata bio liječnik u Mrkoplju. Mrkopalj je bio pod talijanskom upravom.“

„Pa kakvi su bili ti Talijani?“

„Talijanski crnokošuljaši bili su prema Židovima blaži od ustaša i nacista. Nisu provodili rasne zakone¹ zbog čega su mnogi Židovi bježali iz Hrvatske u dijelove kojima su upravljali Talijani kako bi spasili živu glavu. Mrkopalj je bio malen grad i svi su ondje trebali dobra liječnika kakav je bio tvoj tata. Imao je mnogo prijatelja, a među njima i talijanskog zapovjednika koji je s njim rado kartao.

Noću je tvoj tata, koji je oduvijek volio radioaparate, na jednom dobro skrivenom radiju potajno slušao emisiju *Glas Amerike*. U toj je emisiji saznao pravu istinu o svemu što se događa u Hrvatskoj i drugim okupiranim zemljama.

U Gorskom kotaru, u gustim šumama Kapele, skrivali su se partizani koji su jedini pružali otpor ustašama, fašistima

i njemačkoj vojsci. Bilo je mnogo ranjenih, a tvoj ih je tata opskrbljivao lijekovima, zavojima i ostalim potrepštinama. Bilo je to veoma opasno jer su Talijani strogo kažnjavali sve koji su pomagali partizanima. Otišavši u partizane, tata je uspio spasiti svoj život, kao i mnogi drugi. Postao je poznati partizanski liječnik.“

„Tko su bili ti partizani? Za što su se borili, bili ranjavani i gubili živote?“

Jasniji odgovor dobila sam tek kad sam krenula u školu. Saznala sam mnogo o partizanima i njihovoj borbi. Znala sam da su iz ljudskog potočića golorukih boraca, koji su se morali skrivati u šumama, prerasli u rijeku dobro naoružane vojske koja se jedina u Europi organizirano suprotstavila nacistima i fašistima. Znala sam da ih je bilo obrazovanih i neobrazovanih, iz bogatih i siromašnih obitelji, svih profesija, narodnosti i vjera, ali jedno im je bilo zajedničko – pod svaku cijenu poraziti omraženi nacizam.

Tata je imao mnogo odlikovanja. Jedno od njih, ono najljepše, bio je Orden za hrabrost. Nisam znala ni kako ni zašto je tata otišao u partizane ni zašto je dobio sva ta sjajna odlikovanja, a posebno Orden za hrabrost. Svaki razgovor o svojem životu u partizanima uvijek bi okrenuo na šalu

na vlastiti račun. Iako su svi govorili o strahotama rata, meni su te tatine ratne godine izgledale kao neka vedra avantura.

Unatoč tome što sam bila jako ponosna na tatu jer su ga svi cijenili kao sjajnog liječnika koji je spasio stotine života, mnoga pitanja ostala su bez odgovora.

Kad sam imala deset godina, dok smo zajedno na televiziji pažljivo gledali emisiju o partizanskoj bolnici na Petrovoj gori, upitala sam ga:

„Tata, zašto si otišao u partizane?“

„Ah, od početka rata pomagao sam partizanima u njihovoj borbi protiv okupatora. Bilo je to vrlo opasno jer se za takve stvari gubio život!“

Jednog dana posjetio me moj prijatelj, talijanski zapovjednik. Bio je sav u suzama. Pitao sam ga:

„Što vam se dogodilo?“

„Sutra moram strijeljati svojeg najboljeg prijatelja!“
odvratio mi je.”

„Pa tko je on?“ upitao sam.

„To ste Vi i sutra u zoru bit ćete strijeljani zbog pomaganja partizanima!“

Odmah sam se javio svojim prijateljima partizanima i te noći po visokom snijegu povelu su mene i moju medicinsku sestru Leu na Kapelu. Sa sobom smo ponijeli samo najnužniju opremu, ali dostatnu da se opremi skromna partizanska bolnica. Bila je to prva partizanska bolnica u Hrvatskoj.“

„Kako je izgledala?“ upitah.

„ U početku je to bila mala drvena baraka s nekoliko kreveta i teško ranjenim borcima. Kasnije se proširila, došli su još neki liječnici, a za sestre i bolničare obučavali smo ljude iz naroda koji su se pridružili partizanima.

Operacije su bile teške i vrlo bolne jer smo morali operirati bez narkoze, pod slabim svjetlom petrolejki. Bilo je i drugih bolesti, a lijekova malo ili nimalo. Snalazili smo se, a mnogi su preživljavali jer su bili mladi i jaki te imali snažnu želju za životom!“

Nekoliko godina nakon našeg razgovora vozili smo se na more u svojem malom plavom auto-

mobilu. Tata je volio prolaziti mjestima u kojima je bio za vrijeme rata. Nekako bi se pročulo da je došao njihov stari partizanski doktor. Još mi je i danas u živom sjećanju kako su njegovi bivši pacijenti, mnogi bez ruku ili nogu, okružili naš auto, bacali mu cvijeće, darovali kolače i sireve, plakali i grlili ga! Osjetila sam veliki ponos što je moj tata,

moj šaljivi prijatelj, bio taj važni, hrabri doktor Kraus, a i ja sam se uz njega osjećala nekako važnijom.

Prolazile su godine, a ja sam sve više i više crtala, bila je to moja najdraža zabava. Crtanjem sam stjecala i nove prijateljice koje su tražile da umjesto njih rišem u spomenare ili u njihove zadaćnice. Željela sam postati poznata slikarica.

Tata je pažljivo pratio moj rad i poticao me. U jednom našem razgovoru rekao mi je kako najpoznatiji slikari imaju OČI DUŠE.

„Što su oči duše, tata?“

„To su oči koje su drugima nevidljive, ali mi pogledom tih očiju zauvijek čuvamo slike onoga što smo voljeli. To može biti stvarno ili zamišljeno. Svaki veliki slikar na praznom bijelom papiru gleda tim očima duše. Svijet koji voli živi u njemu dok slika svoju sliku i druži se s likovima na njoj.“

„Tata, pa to je divno! Tako ćemo ti, mama i ja zauvijek sjediti u našoj kuhinji, slušati radio i gledati zvijezde. Uvijek ću vas vidjeti očima duše.“

*

Odlazak...

Bila sam još vrlo mlada kad je tata zauvijek otišao na onu našu zvijezdu. U ratu je teško obolio od tifusa, svi ratni događaji i teška bolest ostavili su posljedice na njegovo zdravlje. Te su se posljedice s vremenom pretvorile u tešku bolest srca. Moj Čarobnjak riječi bio je zatočen u

tamnici boli. Zamrle su bajkovite riječi, naši razgovori i šale za kojima sam toliko žudjela. Sve je češće boravio u bolnicama. Jednog dana, prilikom njegova posljednjeg boravka u bolnici, kad smo mu došli u posjet, umjesto tate u njegovoj bolničkoj sobi dočeka nas je samo njegov prazan krevet. Njegova se zvijezda ugasila ostavivši za sobom vječni sjaj. Od tada je prošlo mnogo, mnogo godina.

*

Ja i dalje slikam, mnoga pitanja o mojoj obitelji zauvijek su ostala bez odgovora, ali ja ih nalazim slikajući svoje slike nadahnute židovskim mitovima i legendama – tako sam stalno sa svojom obitelji. Slikam njihovu zamišljenu povijest i u njoj živim. Prvi sam put posjetila Jeruzalem 1991. godine.

Otišla sam i na Zid plača. Odjednom, hodajući prema Zidu, osjetila sam kao da iza mene stoji dugi niz članova moje obitelji, koji nikad nisu posjetili Jeruzalem, i kao da me njihove ruke nježno guraju prema Zidu. Plakala sam za sve njih koji

nikada nisu stigli u zemlju svojih predaka.
Za sve putnike koji su otputovali u dim. U spomen na svoju obitelj, ali i sve takve putnike, izradila sam skulpturu koja se danas nalazi u fundusu muzeja Yad Vashem, najpoznatijeg muzeja posvećenog proučavanju Holokausta.

I eto, uskoro će noć, lijepa ljetna noć puna zvijezda. Ja ću šetati i gledati zvjezdano nebo. Posebno ću gledati jednu modru zvijezdu koja treperi. Nasmiješit ću se zvjezdici jer ću na njoj očima duše vidjeti nasmiješenog tatu kako sa mnoom sluša *Emisiju za pomorce* i pravi zlačane brodiće od staniola iz kutije cigareta *Opatija*. Skakačica s poklopca plave kutije cigareta upravo skače u modro more.

Moja lijepa, mlada mama smiješi se i plete mi modru vestu s bijelim jelenima. Baka i djed slave dijamantni pir, cijela je obitelj na okupu i svi su u modrom jer je i zvijezda modra. Svi su radosni, smiju se i nazdravljaju kristalnim čašama. Djeca se igraju, a mali Dragec grli svojeg medu!

¹ Rasni zakoni u Italiji doneseni su 1938. godine po uzoru na njemačke rasne zakone. Njihovim donošenjem uvedena je diskriminacija Židova u svim segmentima javnog života, zabrana međurasnih brakova i gubitak svih građanskih prava. No, genocid nad Židovima, koji se sistematski provodio u Njemačkoj i Nezavisnoj državi Hrvatskoj, počinje se provoditi tek nakon 1943. godine, odnosno nakon kapitulacije Italije.

Životopis

Melita Kraus rođena je u Bjelovaru gdje je završila osnovnu i srednju školu. Diplomirala je politologiju na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu 1984. godine. Nakon završenih studija u Zagrebu radila je kao profesorica u bjelovarskim srednjim školama do umirovljenja.

Počela je izlagati 1991. godine. Sudjelovala je na više od stotinjak skupnih i samostalnih izložbi u Hrvatskoj i inozemstvu.

Osim slikarstvom, bavi se pisanjem i ilustriranjem knjiga za djecu. Do sada je objavila nekoliko autorskih slikovnica od kojih su neke prevedene na engleski jezik. Od 2004. članica je Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade, a od 2011. članica ULUPUH-a i HDLU-a.

Objavljene slikovnice: *Priča o maloj gusjenici Lahorki* (2003.), *Ovčica Agneza* (2003.), *Što bi ljubav učinila: meditacije na temu Andersenovih bajki* (tekst: Tina Gatalica, ilustracije: Melita Kraus, 2003.), *Prema plavoj ptici Mauricea Maeterlincka* (2004.), *Čiji je medo?* (2005.), *Priče o razmaženoj ptičici* (2005.), *Čarobnica* (2007.), *Kolač prijateljstva* (2007.), *Lili ili kujica bez šibica* (2011.), *Priča o Golemu* (2015.).

